Veilige kerk

BELEID VOOR EEN VEILIGE KERK IN HILLEGOM EN LISSE

Protestantse Gemeente Hillegom

Protestantse Gemeente Lisse

1. Voorwoord

In de samenleving is de afgelopen jaren een breed maatschappelijk besef ontstaan ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag. Dit gedrag kan alle vormen van intimidatie bevatten: seksueel, financieel of andere vormen van discriminatie en machtsmisbruik. Het kan zich voordoen op momenten waarop men er juist het minst op bedacht is.

We zijn ons ervan bewust dat grensoverschrijdend gedrag zich ook bij ons, in de Protestantse gemeenten van Hillegom en Lisse, kan voordoen en dat goed beleid helpt om dergelijke situaties te voorkomen. Na eerdere berichtgeving vanuit de classis over dit onderwerp zagen we een groeiende noodzaak om te voldoen aan de richtlijnen die de landelijke kerk hanteert. We hebben daarbij in de afgelopen periode zorgvuldig gekeken naar werk dat al om ons heen is verricht en de bronnen die vanuit het initiatief ‘veilige kerk’ en de landelijke Protestantse Kerk beschikbaar zijn gekomen.

In dit beleid komen achtereenvolgens de inzet van vertrouwenspersonen, de gezamenlijke gedragscode voor vrijwilligers en het beleid met betrekking tot de ‘verklaring omtrent gedrag’ (VOG) aan de orde.

Dit beleid is vastgesteld in de kerkenraden van de Protestantse Gemeente Hillegom en de Protestantse Gemeente Lisse.

Namens de voorbereidingsgroep, juni 2025,

Hillegom: Hilde Bleichrodt en Evert-Jan Oppelaar
Lisse: Eric Citroen en Ds. Annelies Moolenaar

Met dank aan: Amy Bongers
In herinnering: Ds. Wim Zaagsma

2. Inhoudsopgave

1. Voorwoord 1

3. Vertrouwenspersonen 3

3.1. Randvoorwaarden 3

3.2. Verslaglegging aan de kerkenraden 3

3.3. Raadplegen van de vertrouwenspersonen 3

3.4. Geruchten en media 4

4. Gedragscode 5

5. Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) 6

5.1. Een veilig klimaat bevorderen 6

5.2. Voor wie is een VOG nodig? 6

5.3. Hoe gaat de aanvraag in zijn werk? 7

5.4. Geldigheid en beheer 7

Bijlage A. Gedragscode 8

3. Vertrouwenspersonen

In een kerk die met recht een veilige kerk genoemd kan worden, zijn er vertrouwenspersonen. Hier kunnen mensen immers terecht met hun ervaringen, kwetsuren of met hun vermoedens. Deze vertrouwenspersonen vallen onder verantwoordelijkheid van beide kerkenraden. De beide kerkenraden bepalen het beleid.

De vertrouwenscommissie wordt gezamenlijk opgezet door zowel de Protestantse Gemeente Lisse als de Protestantse Gemeente Hillegom. Vanuit de PG Lisse wordt tenminste één lid benoemd en vanuit de PG Hillegom tenminste één lid. Bij voorkeur zijn zowel mannen als vrouwen vertegenwoordigd in de commissie. Het voordeel van een gedeelde commissie is de diversiteit ervan, de continuïteit, de deskundigheid en de, soms zeer gewenste, onafhankelijkheid. Bij het raadplegen van de commissie kan men ervoor kiezen bewust juist een lid uit de eigen gemeente of uit de andere gemeente te raadplegen. Beide kerkenraden zien erop toe dat leden van de vertrouwenscommissie beschikken over de kwaliteiten en voldoen aan de voorwaarden voor de benoeming. Zie daarvoor de website Doen wat je moet doen: gratis werkmap :: SMPR Leden van de vertrouwenscommissie worden benoemd voor een termijn van vier jaar met een mogelijke herbenoeming voor een periode van eveneens vier jaar.

3.1. Randvoorwaarden

De kerkenraden vanuit beide gemeentes zijn verantwoordelijk voor de juiste randvoorwaarden waaronder de vertrouwenscommissie kan functioneren: een budget voor scholing en vergoeding van eventuele onkosten. Praktisch gezien zullen beide gemeenten op eigen wijze invulling geven aan de de totstandkoming van een veilige kerk. Hiermee wordt bedoeld het ophangen van posters en berichtgeving in het kerkblad, op de website en in een kerkapp. Deze invulling wordt door beide gemeentes met elkaar gedeeld en afgestemd met de vertrouwenspersonen. Een leidraad hierbij vormt de informatie van de landelijke kerk[1].

3.2. Verslaglegging aan de kerkenraden

Jaarlijks maken de vertrouwenspersonen een geanonimiseerd verslag met daarin vermeld aantal en aard van de meldingen, eventuele geconstateerde trends en aanbevelingen. Naar aanleiding van deze rapportage worden de vertrouwenspersonen uitgenodigd door de kerkenraden om het verslag toe te lichten en waar mogelijk vragen te beantwoorden. Dit gebeurt in de afzonderlijke kerkenraadsvergaderingen van Hillegom en Lisse.

3.3. Raadplegen van de vertrouwenspersonen

De contactgegevens van de vertrouwenspersonen worden laagdrempelig toegankelijk gemaakt, bijvoorbeeld door een vermelding in het kerkblad, website en kerkapp. Met de vertrouwenspersonen wordt afgestemd op welke wijze communicatie mogelijk is en welke nummers en adressen gebruikt worden.

Wanneer je als ambtsdrager of gemeentelid hoort van mogelijk grensoverschrijdend gedrag, is het van belang dat er passend wordt gereageerd. Niet overtrokken, maar ook zeker niet te makkelijk. Het horen van grensoverschrijdend gedrag kan op een aantal manieren: je hoort het van de benadeelde, beschuldigde, hun partners of van anderen. Onder ‘horen van anderen’ worden ook geruchten verstaan.[2] Voor beide gemeenten is de aanbeveling om in alle gevallen een van de vertrouwenspersonen te raadplegen. Soms lijken dingen onschuldiger dan ze in de werkelijkheid zijn of omgekeerd en de vertrouwenspersonen hebben de expertise om hierin een goede afweging te

[1] https://protestantsekerk.nl/veilige-gemeente/aanstellen-vertrouwenspersoon
[2] https://smpr.nl/application/files/5915/8566/5858/veg_protocol_2016.pdf

maken. Bij vermoedens of ontdekking van actueel grensoverschrijdend gedrag, moet de vertrouwenspersoon in alle gevallen op de hoogte worden gesteld. In overleg met de vertrouwenspersoon worden vervolgstappen gezet. Hierbij raadpleegt de vertrouwenspersoon zo nodig het landelijke SMPR[3]. De beide kerkenraden zien erop toe dat ambtsdragers en gemeenteleden op de hoogte zijn van deze aanbevelingen.

3.4. Geruchten en media

Als er sprake is van geruchten in de omgeving en/of bekendheid bij de media over een grensoverschrijdende situatie, dan is het van belang dat de voorzitter van de kerkenraad van de betreffende gemeente zo spoedig mogelijk op de hoogte wordt gesteld en vervolgens zorgvuldig handelt naar alle partijen volgens het protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met grensoverschrijdend gedrag in pastorale en gezagsrelaties.[4] De vertrouwenspersoon heeft in dit proces een zwaarwegende adviserende stem en moet gekend en geraadpleegd worden in alle protocollaire stappen. Het is van belang dat de voorzitter van kerkenraad in actuele gevallen een communicatieadviseur vertrouwelijk kan consulteren. De beide Protestantse gemeenten kunnen bij vragen van de media in het kader van veilige gemeente het beste contact opnemen met de persvoorlichters van de landelijke Protestantse kerk (E: info@protestantsekerk.nl; T: (030) 880 1880). Bij wisseling van het voorzitterschap, neemt de nieuwe voorzitter contact op met de PKN-adviseur om zich te laten voorlichten.

[3] https://www.smpr.nl
[4] https://smpr.nl/application/files/5915/8566/5858/veg_protocol_2016.pdf

4. Gedragscode

Een veilige kerk is een betrouwbare kerk, een plek waar mensen elkaar respecteren en stimuleren om op hun eigen manier aanwezig te zijn. In een veilige kerk mag je zijn wie je bent en ook je geloof beleven op de manier die bij je past. Soms kan het nodig zijn ook nare en vervelende dingen te bespreken. Een dergelijk open kerkelijk klimaat kunnen we niet van bovenaf organiseren of afdwingen. Het heeft immers alles te maken met de manier waarop mensen met elkaar omgaan. Ook details in de omgangsvormen doen ertoe.

Dat neemt niet weg dat het nodig is dat we weten wat we wel en niet van elkaar kunnen verwachten. Een essentieel onderdeel van het preventiebeleid rond het kunnen zijn van een 'veilige gemeente', is een zogenaamde gedragscode. In deze gedragscode hebben we afspraken opgesteld om met elkaar een plek te kunnen zijn waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte geven. We hanteren het 'model gedragscode voor vrijwilligers in het kader van werken aan een veilige gemeente', zoals opgesteld door de landelijke kerk[5].

De gezamenlijke gedragscode voor de Protestantse Gemeente Hillegom en de Protestantse Gemeente Lisse is opgenomen in bijlage A.

[5] https://protestantsekerk.nl/download26249/Model%20gedragscode%20vrijwilligers.docx

5. Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

5.1. Een veilig klimaat bevorderen

In een kerk is een veelheid aan vrijwilligers actief. Sommigen meer praktisch, anderen hebben een organisatorische, bestuurlijke of pastorale taak. In een veilige kerk hebben allen die een taak in de gemeente vervullen een voorbeeldfunctie en de verantwoordelijkheid om nare situaties te voorkomen. Het is van belang dat men zich daarvan bewust is. Van alle vrijwilligers en professionals wordt daarom gevraagd om kennis te nemen van de gedragscode en deze te onderschrijven.[6] De kerkenraden van beide gemeenten stimuleren de verschillende commissies om jaarlijks aan het begin van het seizoen, tijd in te ruimen om hierbij stil te staan. Doel is een groeiende bewustwording rond dit thema.

Een meer ingrijpende maatregel ter bevordering van een veilig klimaat in professionele of vrijwilligersorganisaties is het aanvragen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor medewerkers. Een VOG is een document waaruit blijkt dat het (justitiële) verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving. Bij de beoordeling van een VOG-aanvraag kijkt screeningsautoriteit Justis of er strafbare feiten op de naam van de medewerker staan die een risico vormen voor de functie of het doel waarvoor de VOG wordt aangevraagd. Sommige strafbare feiten vormen een bezwaar voor de ene baan of stage, maar voor de andere niet. Een snelheidsovertreding kan bijvoorbeeld van belang zijn als een aanvrager taxichauffeur wil worden, maar niet voor de functie van baliemedewerker bij een bank. Is er geen strafblad, of zijn er geen strafbare feiten gepleegd die relevant zijn voor het doel van de aanvraag dan wordt de VOG afgegeven.

5.2. Voor wie is een VOG nodig?

Lisse

De scriba van de Protestantse Gemeente Lisse beschikt per januari 2026 (streefdatum) over VOG's van:

- Alle ambtsdragers
- Alle rentmeesters uit diaconie en CvK (degenen die geen amtsdrager zijn)
- Pastoraal medewerkers
- Predikanten
- Hulpkosters
- Leden van de kinderkerkleiding en crèche van 18 jaar en ouder
- Jeugdwerkleiding
- Vertrouwenspersoon
- Personen die toegang hebben tot de ledenadministratie

Hillegom

De scriba van de Protestantse Gemeente Hillegom beschikt per januari 2026 (streefdatum) over VOG's van:

- Alle ambtsdragers (kerkenraad, CvK, diaconie)
- Alle rentmeesters uit diaconie en CvK (ook degenen die geen ouderling zijn)
- Pastoraal medewerkers
- Predikant

[6] Zie bijlage A

- Koster-beheerder en hulpkosters
- Leden van de kindernevendienst van 18 jaar en ouder
- Vertrouwenspersoon
- Mensen die toegang hebben tot de ledenadministratie

5.3. Hoe gaat de aanvraag in zijn werk?

De aanvraag van VOG wordt door de persoon zelf gedaan bij de screeningsautoriteit Justis[7] (onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid). Deze wordt aan vrijwilligers kosteloos verstrekt wanneer de betreffende organisatie waar zij zich voor inzetten door de CJIB (uitvoeringsorganisatie die valt onder het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) is toegelaten.[8] De eerste stap is dus de aanvraag van toelating van de Protestantse gemeenten Lisse en Hillegom tot de regeling die erin voorziet dat vrijwilligers de VOG gratis kunnen aanvragen (geldigheidsduur gratis VOG aanvraag is 5 jaar) door de scriba's van beide kerkenraden.[9] Deze aanvraag kan ongeveer acht weken in beslag nemen. Vervolgens kunnen de VOG's door de vrijwilligers die bovengenoemde functies bekleden worden aangevraagd. Wel moeten we ons realiseren dat dit uitsluitend online kan en dat dit het een en ander aan digitale vaardigheden vraagt. Wellicht zal voor sommigen op dit gebied wat ondersteuning nodig zijn.

5.4. Geldigheid en beheer

Aangezien de administratie en coördinatie van de VOG's een aanzienlijke taakverzwaring voor de scriba betekent, verdient het aanbeveling om een coördinator Veilige Kerk aan te stellen die toeziet op het aanvragen van de VOG en zo nodig vrijwilligers en professionals daarbij ondersteunt. Hij of zij houdt ook de 'houdbaarheid' van de VOG's in de gaten (geldigheid 5 jaar).

Mocht een beoogd vrijwilliger geen VOG kunnen of willen overleggen dan kan deze functie door hem of haar niet worden bekleed. De voorzitter van de kerkenraad gaat hierover met deze persoon in gesprek.

[7] www.justis.nl
[8] www.justis.nl
[9] www.gratisvog.nl

Bijlage A. Gedragscode

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn, een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven.

Als Protestantse Gemeente Hillegom en als Protestantse Gemeente Lisse onderschrijven wij dit en daarom gebruiken wij onderstaande gedragscode voor vrijwilligers.

Voor een veilige gemeente zijn we samen verantwoordelijk. Met elkaar spreken we daarom deze gedragscode af. Voor iedereen binnen en buiten onze eigen gemeenschap zijn we hierop aanspreekbaar.

Deze gedragscode is opgesteld ter bescherming van alle leden van de kerk en dus ook ter bescherming van de vrijwilligers zelf.

Deze gedragscode geldt voor alle vrijwilligers op elk terrein van het kerkenwerk.

Deze gedragscode wordt bij de benoeming of aanstelling aan de vrijwilliger overhandigd en met haar/hem besproken. De vrijwilliger wordt tevens geïnformeerd over het beleid veilige gemeente.

De vrijwilliger verklaart zich door de acceptatie van de taak c.q. functie akkoord met de inhoud van de gedragscode vrijwilligers en het beleid veilige gemeente.

1. Veilige omgeving

We werken samen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt en vrijuit het geloof kan beleven.

2. Respect

We respecteren elkaar en anderen. We benaderen de ander niet op een manier die haar of hem in waardigheid en integriteit aantast. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en andere kwetsbaren. Extra zorgvuldig zijn we bij pastorale en diaconale contacten, omdat we weten dat machtsverschillen hier een rol kunnen spelen.

3. Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met vertrouwelijke (waaronder persoonlijke) informatie of gegevens van anderen, waaronder alles waarop onze geheimhoudingsplicht betrekking heeft.

4. Persoonlijke integriteit

We respecteren de rechten van de ander. We berokkenen de ander geen schade. We gebruiken geen fysiek of mentaal geweld.

5. Lichamelijke integriteit

We respecteren elkaars lichamelijke integriteit. We zijn terughoudend in fysiek contact.

6. Privacy

We respecteren de privacy van de ander.

7. Taalgebruik

Ons taalgebruik is respectvol. We stellen geen ongepaste vragen en maken geen ongewenste (seksueel getinte) opmerkingen over het persoonlijk leven of uiterlijk van de ander.

We praten met respect over de ander, ook via de sociale media. Ook wanneer de ander niet aanwezig is. We roddelen niet en maken geen beschadigende grappen of opmerkingen over anderen.

8. Financiële belangen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, in het bijzonder op financieel terrein. Met giften gaan we zorgvuldig om, zowel bij het aannemen als bij het doorgeven.

9. Seksueel misbruik

We volgen in geval van (seksueel) misbruik door vrijwilligers of beroepskrachten, of bij vermoedens daarvan, het *Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties*. Onder seksueel misbruik wordt verstaan*:* iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag, misbruik van macht of vertrouwen, waarbij een machtsverschil of een afhankelijkheidsrelatie bestaat tussen de benadeelde en de beschuldigde, waarbij de beschuldigde een vrijwilliger of beroepskracht binnen de Protestantse Kerk in Nederland is. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen een vrijwilliger en een minderjarige zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.[10]

10. Een cultuur van openheid

We zetten ons in om samen te werken aan een cultuur van openheid. Dat draagt bij aan de gemeente als een veilige omgeving. We zijn alert en spreken elkaar aan wanneer we signalen opvangen of situaties van ongewenst gedrag meemaken.

Wanneer we aarzelen over de aanvaardbaarheid van gedrag van onszelf of een ander, kunnen we contact zoeken met een van de vertrouwenspersonen.

[10] De definitie van misbruik van een pastorale relatie of gezagsrelatie staat beschreven in Generale Regeling 11. Kerkelijke rechtspraak, artikel 17 lid 1 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.